

Byggefaglig ordbog

Nedenstående er blot et lille uddrag af de mange mange fagord der findes derude. Det er vigtigt at vi, som fagpersoner, bruger de rigtige ord og termer. Ordbogen udbygges hele tiden og indeholder også gode skriveregler.

Jeg er fortaler for at vi skriver dansk, og dermed undgår engelske dumsmarte ord mv. Jeg skriver flere ord med rødt ned igennem denne ordbog. Dette er de forkerte måder at skrive det på! Mange af disse røde ord, er ord som jeg har fundet gennem tiden hos mange professionelle folk, herunder syn og skøns mænd.

Staveformer

Akryl

Akrylmaling mv. skrives med "k" og ikke **acryl**.
Kendes både som akrylfuger og akrylmaling.

Afdækning og inddækninger

Afdækninger sidder typisk **oven** på noget, og inddækninger sidder typisk på siderne af noget.

Eksemplerne er: "Skorstenens afdækning er løs, og afdækningen over læmuren er med revner". "Inddækningerne omkring kvisten er ikke fuget tæt".

Bagvægge og indervægge kontra skillevægge

Bagvægge og indervægge er den inderste del af en ydervæg. Hvorimod en skillevæg er en indvendig væg mellem to rum.

Baluster

De lodrette stave i en trappes værn kalder man for balustre (flertal) og selv om det udtales med en "y"-lyd, staves det ikke **balyster**.

Befæstelse

Det skrives ofte forkert af mange fagfolk, som befæstigelse.

Befæstelse, kan bruges på to måder:

1) sikring og styrkelse, befæstning – eksempelvis "foreningen nye aftaler, betyder befæstelse og udvidelse af samarbejdet med rådgiveren"

Eller 2) fastgørelse; belægning med fast materiale. Eksempelvis "I dag bruger

inspektoratet 122 mill. kr. på sikring med hølper, bølgebrydere og befæstelse af kysten med beton”.

Bejdse

Man kan farve eller imprægnerer træværk med farvende og typisk beskyttende væske med en bejdse. D'et er stumt, og staves derfor ikke som **bejse**.

*Og man bruger ikke et **bejsejern** til at påføre væsken. Et bejsejern er en bred mejsel, så det ville være et dårligt værktøjsvalg.*

Brandkam

Det hedder en brandkam, og ikke en brand**karm**.

Brændte fuger

Det hedder brændte fuger, ikke **brandte** fuger.

Bræt og brædder

En bred definition af fladt tømmer. Typisk lidt ru stykker træ/tømmer, medmindre der er tagle om hølvede brædder.

Bemærk desuden det drilske i ét bræt med "t" og brædder med "d" i flertal.

Byggesagkyndig og bygningssagkyndige

Den brede definition af sagkyndig person indenfor byggeri kalder man blot en byggesagkyndig. Der er dog oftest tale om folk med en byggeteknisk uddannelse såsom bygningssagkyndig eller -ingeniør, sammen med arkitekter.

Bygningssagkyndige er typisk en beskikket bygningssagkyndig, og det er de personer som laver tilstandsrapporter. Der er derfor forskel, og man må ikke kalde sig bygningssagkyndig uden at have taget efteruddannelsen til at kunne lave tilstandsrapporter.

Celotex-plader

Også kendt som træfiberplader.

Cementfiberplader

Også kendt som fibercementplader, som er mere korrekt at skrive end eternitplader. Det er dog okay at skrive bølgeeternitplader eller skifereternitplader.

Dampspærret og dampspærre

Når man taler generelt om dampspærret som en funktion, er der tale om dampspærret. Når man så taler om den aktuelle folie, så er det dampspærren, eller mere konkret dampspærrefolien. For man kan godt have en dampspærre af plader.

Diffusionsåbent

Diffusion er med to ff'er.

Dilatationsfuge

Det hedder en dilatationsfuge, og ikke en **dilitationsfuge**.

Ekspansionsbeholder

Skrives med "s" og ikke "t" som i "**ekspantionsbeholder**".

Dørblad

Dørbladet kalder vi selve den store plade som udgør størstedelen af døren. Men døre består af både et dørblad og en dørkarm mv.

Epoxy

Kemikaliet epoxy er både en af grundkomponenterne, men også det hærdede slutprodukt af epoxyharpikser.

Det staves med "y" til sidst, og ikke **epoxi**.

Fer og not

Et fantastisk udtryk som i bogstaveligste forstand går hånd i hånd. Men mange kommer til at kalde det for **fjer og not**, eller endda **nod**.

Filtsning

Det hedder en **filtsning** og ikke en **filnsning**. Og bør desuden betegnes som en overfladehandling af murværk, og ikke tyndpuds. Da det er noget helt andet. Der er stor forskel på en filtsning og en tyndpuds.

Fodblik

Det bukkede aluminiumsprofil, hvor undertaget lander/slutter, og som leder tagvandet sikkert ned i tagrenden.

Bliver ofte fejlagtigt kaldt for slutblik, se slutblik.

Fodlister

Det er mest korrekt at kalde det fodlister, frem for **fodpaneler**. Paneler er større plader, brædder eller lign. der typisk dækker større arealer.

Fodplade

En del af tagfoden, men består typisk af krydsfinerplader som skæres ned mellem spærene, og som udgør det område hvor undertaget lander og går over på fodblikket.

Forskalling og forskelling (forskælling)

Et forskallingsbræt bruges til forskalninger som er opbygninger af støbekasser mv. Forskelling, (forskælling) er mørtlen mellem mursten og tagsten. Tegl 36 bruger ordet forskelling med "e".

Fugtspærre

Dampspærren sidder på den varme side af isoleringen. En **fugtspærre** holder fugten væk fra andre bygningsdele, eksempelvis byggefugt fra et støbt betongulv og op i trægulvet, eller mellem fundament og mursten. Mange, selv fagfolk får dette galt i halsen.

Fyldningsdør

Det hedder en fyldningsdør, og ikke en fyldingsdør. Der er netop en fyldning inde mellem rammerne i døren.

Glaseret tagsten eller tegl

Staves glaseret hvis der er tale om én tagsten, men ellers må det hedde glaserede tagsten i flertal.

Gavle og valme

En gavl er en mur, (lodret). En valm "gavlen" på taget.

Gerigt, (eller gericht, tysk)

Er de lister/paneler, der skjuler overgangen mellem mur og dørkarm. Man kan også bare kalde dem for indfatninger.

Gipsplader

Staves med "p" ikke med "b", som i **gibsplader**.

Grat

De udvendige hjørner på tagfladerne kalder man for grater. Og kun med ét "t".

Hulkehl

Staves med et stumt h, og ikke slet ikke som **hulekel**.
En buet liste, (indadgående) som typisk bruges ved køkkenbordplader, eller endda en flise som lægges langs med kanten af et klinkegulv.

Imprægnering

Staves med et g, og ikke således "**imprenerer**".
Desuden hedder det trykimprægnering når tømmer bliver trykimprægneret, og det staves **ikke** med "g" som i "**trygimprægnerer**".

Indfatning

Andet ord for gerigt. Men er de lister/paneler, der skjuler overgangen mellem mur og dørkarm.

Isolering

Isolering bør ikke betegnes som Rockwool eller papirisolering.
Der findes mineraluldsisolering, som enten er glasuld eller stenuld, eller glasuldsisolering og stenuuldsisolering.
Det er reelt lige så forkert at sige papiruld, det mere teknisk korrekte er celluloseisolering.

Kapillarbrydende lag

Svært ord, men det staves med ét "p" og to "ll'er.

Kel, (kehl)

Er linjen, hvor to tagflader mødes i et indadgående hjørne, fx når en tagflade støder vinkelret på en anden tagflade.

Kip

Den øverste del af en taget, spidsen om man vil.
Ofte brugt i forbindelse med "loft til kip" som betyder, at loftet følger spærenes hældning i stedet for at være vandret.

Konsoljern

En form for rendejern, se rendejern.
Men i stedet for at hæfte i tagfoden, fastgøres konsoljernet enten direkte på murværket, (måske på en gesims) og eller mere normalt ind på sternbrættet.

Kloak

Det hedder kloak, og ikke det mere mundrette kloark. Kloakken er desuden de store rør der løber i jorden. Indtil da er det afløbsrør. *"Afløbsrøret fra køkkenet, løber ud til køkkenbrønden, (fedtbrønden) hvorefter det løber videre ud i kloakken".*

Krydsfinerplade

Udtales af mange som "krydsfiner**S**plade", men det er uden et 's' efter finer.

Kølemiddel

I varmepumperne løber der en speciel væske rundt, og det kalder man for et kølemiddel, og ikke kølervæske. Desuden staves det kølervæske, (den til bilen) og ikke blot "kølevæske".

Lecanødder

Leca er et produktnavn, læs nærmere nedenfor.
Men det staves med "c" og ikke med "g" som i "leganødder".

Nivellement

Et svært ord, der bedst udtales ved at sige det hurtigt.
Bruges ofte sammen med lasernivellement eller lignende. Skrives med 2 stk. ll'er.

Presenning

Lyder som to stk. s'er, men staves ét s, og så til gengæld to stk. nn'er.

Præisoleret

Staves med "æ" og ikke "e".

Porebeton

Ikke **porrebeton**, for det er noget med grøntsager.

Rendejern

Staves ikke **randejern**, selvom de sidder på randen af taget.
Rendejernene holder tagrenderne, og de føres helt op i selve tagfoden, ofte fastgjort til fodpladen, og dermed ikke at forveksle med konsoljern, (der også holder tagrenderne).
Se konsoljern.

Reglar

Staves ikke med "i" som i **rigler**.

Hvad er reglar?

Reglar, eller regler, som de også kaldes, er en fællesbetegnelse for rektangulære lister fra størrelsen 45 x 45 mm (ofte kaldet en skillerumslægte) og op til 45 x 195 mm (som kunne være spærtræ, eller slet og ret en planke).

Reglar er altså en faglig betegnelse for en stribe firkantede trædimensioner, som du kan støde på i byggemarkedet eller i trælasten.

Oprindeligt er ordet svensk, men det er altså optaget i det danske sprog, hvor det godt kan give lidt problemer. Hedder det en regal eller en regel? og er det i flertal reglar eller regler?

Ofte forveksles ordet også med det byggetekniske rigler (et vandret stykke træ i bl.a. bindingsværk).

Reglar har mange andre navne

Det er let at blive forvirret her, for ofte kalder vi ikke reglar for reglar, men navngiver dem efter den funktion, de typisk har.

En 45 x 45 mm regel kalder vi fx typisk for en skillerumslægte, fordi den er oplagt at bruge til skillevægge (men også alt muligt andet).

Og når dimensionerne når en vis størrelse, kalder vi dem ofte for spærtræ, fordi de kan bruges til spærkonstruktioner. Men de er altså i samme navnemæssige familie: reglar.

Rulskifte

Det hedder et "rulskifte" og ikke "**rulleskifte**".

Salpeter

Det hedder salpeter og ikke **saltpeter** med t. Altså hedder det salpeterudfældninger, salpetersalte etc.

SBi-anvisning

SBi skrives med stort S og B, men med lille i. Hvilket skyldes, at det hedder Statens Byggeforskningsinstitut; (nu BUILD)

Sensor

Det hedder sensor med "s" og ikke en sencor med ca. "c".

Skimmelsvampe

Skrives altid i flertal, da skimmelsvampe altid er der i tusindvis. Desuden bør man altid skrive skimmelsvampevækst, frem for blot skimmel eller skimmelvækst.

Slutblik

Det stykke blik der sidder på dør- og vindueskarme hvor grebet og låsens låsepal slår ind imod.

Skifer, skiffer eller skifre

Man kan skrive det på alle måderne. Cembrit kalder det dog skifer, ligeså gør Cupa med deres naturskifer. "Skifre" er dog i flertal.

Skodder

Der er ikke så mange der bruger skodder i Danmark, men det kan være vi kommer til det igen i fremtiden. Men det hedder skodder, eller vinduesskodder, og ikke **skotter**. *Fun Fact: Man siger/skriver at man skal vandtætte skodder når man taler hemmeligt. Men her er det rigtige ord faktisk det mere maritime skotter, som er væggene på et skib. Og det er jo typisk en god ting, at de netop er vandtætte.*

Skotrender

De indvendige hjørner af taget kalder man typisk for skotrender, (ikke **skodrender**). Og består af en helt særlig opbygning med en form for *inddækning* af den bagvedliggende konstruktion.

Standard

Standard er ikke et ord som byggefaget har vundet ejerskab over, men jeg ser det ofte stavet med "t" til sidst, "**standart**", og den går altså ikke.

Sternbræt

Er det vandrette bræt under tagskægget, som afslutter taget og typisk bærer tagrenden.
Bliver ofte brugt fejlagtigt kaldt for vindskeder.

Stigrør

Det hedder et stigrør, eller stigstrengsrør. Ikke "**stigerør**".

Terrasse

En hulens masse "rr" og "ss". Ikke **terasse** eller **terrase**.

Termo-...

Her på dansk hedder det "termo" og ikke "**thermo**" som er engelsk. Eksempelvis "termografering", "termostat" etc.

Tømrer eller tømmer

Når der tales om tømmer, så taler vi om træet, bjælkerne, og svampen – altså gul eller hvid tømmer svamp.

Når man så taler om guds bedste håndværker, så skrives det med "r" som tømrer.

Unbrako

Unbrako staves med "n" men udtales oftest fejlagtigt som "umbraco" med en m-lyd. Også kendt fra en unbrakonøgle.

Underlimet vask

En underlimet vask er som navnet antyder, en håndvask limet til undersiden af bordpladen, så der opstår en kant imellem vasken og oversiden af bordpladen.

Vaterpas

Det hedder et vaterpas, og ikke med to "tt'er" eller lign.

Vindskede

Er typisk betegnelsen for de skrå inddækninger af en gavl, altså de to brædder, der mødes i smig i kippen.

Vinduesplader

Mange kalder pladerne foran vinduet, (som man stiller pottedplanterne på) for vindueskarme. De ved I godt som byggesagkyndige er forkert. Vindueskarmene er siderne på vinduerne, og selve delen der åbner i vinduet er rammen.

Vindueskarm

Vindueskarmen er det kraftigere træ der udgør det yderste af vinduet. Inde i karmen sidder så selve vinduesrammerne, (se næste).

Vinduesramme

Vinduesrammerne er den eller de gående dele af vinduet, altså den del af vinduet som kan åbnes.

Ås

Når en lægte bliver større end en T1-taglægte, ville jeg kalde det for en ås.

Produktnavne

Genvex-anlæg, Rockwool, Velux vinduer, platonplader, eternit mf.

Nogle produkter og byggematerialer er så indgroet i det danske byggesprog, at selv fagfolk fejlagtigt bruger dem. Det er selvfølgelig i orden at bruge disse navne, såfremt der er tale om det konkrete produkt. Men ellers bør I så vidt muligt bruge de faglige overordnede ord.

Eternitplader

Eternit er det gamle firmanavn, som i dag kendes som Cembrit. Fibercementplader er det rigtige navn.

Flamingo

Den hvide isolering vi kender så godt, ikke kun fra byggeriet, men også fra frostkasserne fra online fødevarerbutikkerne mf. er EPS-isolering eller polystyren. EPS er en forkortelse for ekspanderet polystyren. Det er et materiale, som består af lukkede luftfyldte celler, og derfor består det af 98% luft og 2% polystyren.

Genvex

Men det hedder ikke et genvex-anlæg, også kendt som "genvækst-anlæg". Den lange, med fagligt korrekt omtale er et (balanceret) ventilationsanlæg med varmegenvinding.

Platon-plader

Her er der tale grundmursplader.

MDF- og OSB-plader

Det er ikke forkert at kalde en MDF-plade for en MDF-plade, ligesom det heller ikke er forkert at tale om OSB-plader. Dette er blot forkortelser af "Medium Density Fibreboard og OSB står for "Oriented strand board".

Velux-vinduer

Disse hedder ovenlysvinduer. Der findes andre produkter end Velux, også selv om de er de bedste.

Fun fact:

Vidste du i øvrigt at det hedder Velux, pga. man både får ventilation og en masse lys = lux. Ventilation + Lux

Rawlplug

Det hedder ikke en "ravplug".

En rawlplug blev opfundet af Rawling Brothers, men er siden kopieret af så mange producenter, at "plug" eller "bøsning" er mere rammende.

Rockwool

Isolering (også selv det er stenuldsisolering fra Rockwool) bør betegnes som mineraluld, stenuld, eller stenuldsisolering.

Stanleykniv

En Stanleykniv er blot en hobbykniv, som i dag laves af mange andre end værktøjsproducenten Stanley.

Papiruld

Ordet Papiruld er reelt et produktnavn ligesom Rockwool eller Isover.

Ønsker man isolering lavet af genbrugspapir bør man dog bede om celluloseisolering.

Engelske ord

Dette er mere end holdning. Men vi bor i Danmark og bør derfor bruge danske ord. Så medmindre man arbejder på en international byggeplads, så bør man bruge de danske fagord.

Andre ord og forhold

I

"I" som i flere personer, eksempelvis "Forventer I, at vi skriver grammatisk korrekt i vores notater, har I helt ret" I skrives altid med stort "I".

Sammenhængende ord

Mange flere ord end I tror hænger sammen. Pas på med at skille dem ad. Eksempelvis ovenlysvinduer eller termostatstyret blandingsbatteri, eller gennemstrømsvandvarmer eller varmtvandsbeholder.

Verdenshjørnerne

Verdenshjørnerne skrives ikke med stort Nord, Syd, Øst og Vest. Det er kun hvis I nøjes med bogstaverne, (N, S, Ø og V) – dog medmindre I skulle skrive Syddanmark, Østjylland eller Nordsjælland.

Ord som nordøst eller sydvest skrives sammen, uden bindestreg, og heller ikke med stort.

Tal

Alle tal under 10 bør skrives med bogstaver. En, to, tre, fire, fem, seks, syv, otte og ni. Tal over 10 skrives med tallene. Dette er ikke en nagelfast regel. Skriver I eksempelvis 2 % fald, er det nok bedst med tal, ligesom andre målangivelser.

Forholdstal

Man skriver ikke 3-400 hvis man mener 300 til 400. Så skriver man 300-400.

Størrelser

Bruttoarealet er også etagearealet. Det bebyggede areal er hvad huset reelt fylder på jorden/grunden. Nettoarealet er rummenes enkelte og reelle størrelse, (bruges sjældent til andet end indretning).

Tegn

På computeren er de fleste tegn ved hånden. Men enkelte skal man lede lidt efter.

Tegn	Kode på computer	På iPad
Grader °	Alt+0176	På iPad'en findes det ved at holde "0" (nulknappen) nede.
Promille ‰	Alt+0137	På iPad'en findes det ved at holde "%" (nulknappen) nede.
Paragraf §		På iPad'en findes den ved %-tegnet.
• punkttegn	Alt+0149	Hold knappen med punkttegn nede.
m ² og m ³	Alt+0178 / Alt+0179	

Undgå forkortelser

Forkortelser er okay til nogle ting og til nogle ord. Men pas på med for mange forkortelser, som giver læseforstyrrelser. Der er bestemt regler for forkortelser, og bruger man dem forkert opstår der klart læseforstyrrelser. Eksempel: "Dvs. at skaderne opstår v. det eksist. hus, iht. tilst.rapportens eks. med bl.a. vandindtrængning"...

Brug som udgangspunkt kun forkortelse ved længere ord. Eksempelvis giver det ingen mening at skrive: – "o. lign.". Du sparer et g, og sætter et punktum i stedet for?! – "v. døren" Du sparer to bogstaver frem for at skrive ordet ved.

Det bliver simpelthen for meget. Og hvis man endda så bruger forkerte forkortelser, så ødelægger det ganske enkelt læseforståelsen.

I må gerne opfinde egne forkortelser, såfremt I blot skriver dem rigtigt først! Dette kender man særligt i referater, hvor man eksempelvis første gang skriver "Morten Kronholm Mathiasen, (MKM)". "MKM udtaler at..."

Og så ellers ved tekster, hvor man skal bruge lange ord igen og igen igennem en rapport. Det kunne eksempelvis være okay at skrive: "Gulvafløbet, (GU) foran varmtvandsbeholderen, (VVB)..." "Der skal udgraves ned til oversiden af bærende lag, (OSBL)..."

Andre forkerte forkortelser

Fx

Eksempelvis, for eksempel. Skrives uden punktum efter fx

Eks.

Eksempel

Eksist.

Eksisterende, som i eksisterende forhold.

cm, mm, m

Skrives uden punktum og med mellemrum mellem tallet og målangivelsen. "30 mm"

kr.

Kroner skrives med punktum.

Kr. inkl. moms

Kroner inklusive moms, (ikke **incl.** moms)

Kr. ekskl. moms

Kroner eksklusiv moms, (ikke **ex.** moms)

Maks.

Maksimalt, (skrives ikke max.) Min. Minimum

% og ‰

Skrives med mellemrum mellem procenttallet og procenttegnet: eksempelvis 2 %